

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Græsk og Nordisk Mythologi for Ungdommen

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Græsk og Nordisk Mythologi for Ungdommen", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 5. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1847_874-txt-shoot-idm546.pdf (tilgået 08. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Titaner og Olympier.

For det meste giftede Titaner og Titanider sig med hinanden, saa *Okeanos* tog *Tettys*, *Köös* tog *Phøbe*, *Hyperion* *Thea* og *Kronos* *Rea*; men der var dog Undtagelser, thi *Krios* giftede sig med *Pontiden* *Eurybia*, og *Japetos* med *Okeaniden* *Klymene*, saa Titaniderne *Themis* og *Mnemosyne* blev ledige.

Kronos og Rea fik imidlertid et Børnekuld, der frembragde en stor Omvæltning i Gudernes Verden, som Uranos og Gæa havde spaaet, at efter Giengiældelsens Ret skulde ogsaa Kronos stødes fra Thronen af sin Søn; men Kronos blev dog forsaavidt selv Skyld deri, som han, af Gru for Spaadommen, var grusom nok til at sluge alle sine Børn, saasnt de blev født. Saaledes slugde han *Hestia*, *Demeter* og den guldskoede *Here*, den ubarmhertige *Hades* og Bulderbassen *Poseidon*; men 6det skar *Rea* i hendes Hjerte, saa da hun blev frugtsommelig *sjette* Gang, da søgde hun Raad hos *Uranos* og *Gæa*, fødte *Zeus* i Dølgemaal og gav *Kronos* en stor Steen i Barnesvøb at sluge istedenfor Sønnen. Saaledes kom *Zeus* til Verden, og da han blev stor, bragde han ved List *Kronos* til at komme ud med Alt hvad han havde slugt, og da først med *Stenen*, der blev sat til et Mindesmærke i det hellige *Pytho* under *Parnasset*, og saa med alle Børnene. Det blev imidlertid ikke derved, thi nu gjorde *Zeus* og alle hans Sødskende Opstand, og der udbrød en farlig Krig i Gudernes egen Verden; thi alle de gamle Titaner, saa nær som *Okeanos*, holdt med *Kronos*, og trodsede paa Bjerget *Othrys*, medens *Kroniderne* slog Leir paa *Olympen*, og lokkede de unge Titaner og Titanider til sig med det forførende Løfte, at de skulle arve de Gamles Rang og Værdighed. Da nu Kæmperne paa begge Sider styrkede sig med *Nektar* og *Ambrosia*, saa trak Krigen ud i hele ti Aar og tegnede til at blive uendelig, men tilsidst kaldte *Kroniderne*, efter *Gæas* Raad, *Kykloperne* og de *Hundredarmede* til Hjælp, og det gjorde Udslaget, thi *Kykloperne* smeddede Tordenkiler og Lynstraaler til *Zeus*, og de *Hundredarmede* tog en Klippe i hver Haand og slyngede mod *Titanerne*, som da ikke blot maatte give tabt, men blev nedstyrtede til *Tartaros*, saa lavt under Himlen, som en Ambolt kan falde i atten Dage og saa dybt under Jorden, som den falder i Ni. *Poseidon* indsluttede dem der med en Kobbermur og de *Hundredarmede* sattes 7til at bevogte dem. Derpaa skiftede *Kroniderne* ordenlig med Samfrænder, saa hver fik sin Ret, og nu raadte *Zeus* uden Medbeiler.

Saaledes skildrer *Stamtavlen* den store Omvæltning, og dermed stemmer vel *Bibliotheket*, men glider, som man kunde vente, let hen over Krigen, som dog er den mythiske Hoved-Begivenhed, og søger derimod at afrunde Fortællingen ved at tilføie, det var i en Hule paa det *Kretensiske Dikte-Bjerg*, *Zeus* blev født, og af *Melisse-Døttrene*, *Ida* og *Adrastea*, han blev opfostret med *Amaltheas* Mælk, medens *Kureterne* gjorde saadant et Gny med deres Skjolde, at *Kronos* ikke kunde høre det lille Barn græde. Fremdeles høre vi, det var *Okeaniden* *Metis*, der ved at give *Kronos* et Brækmiddel, nødte ham til at kaste op hvad han havde slugt, at *Kykloperne*, foruden Tordenkilerne og Lynstraalerne til *Zeus*, smeddede en *Hyllehat* (Usynligheds-Hjelm) til *Pluto* og en *Trefork* til *Poseidon*, og endelig, at ved det store Samfrænde-Skifte faldt *Himlen* i *Zeus's*, *Havet* i *Poseidons* og *Hades* eller de *Dødes Rige* i *Plutos* Lodd.

Herved maae vi især lægge Mærke til *Herredømmets Deling* mellem de tre Brødre, som en blot Slutning af Mythographeerne, uden ordenlig mythisk Hjemmel, og i Henseende til *Kretenser-Snakken*, om *Zeus* i *Dikte-Grotten*, oplyse, at vel findes i *Stamtavlen* et dunkelt Vink om Grotten ved *Lykta* i *Ægos-Bjerg*, som kan dreies til *Kreta*, men hentyder dog kiendelig 8paa noget ganske Andet og nævner hverken *Melisse-Nympherne*, *Amalthea* eller *Kureterne*.

Holder vi os nu til *Stamtavlen*, som vi i Regelen maae, naar Spørgsmaalet er om *Mythernes* Aandelighed, da lader Striden mellem Titaner og Olympier, med den paafølgende *Kronos-Afsættelse*, sig vel udtyde paa flere Maader, naar man hverken bryder sig om mythologisk *Sammenhæng* eller tænker paa, hvad der mulig kunde synes et saa aandrigt Folk, som Grækerne, en Grund-Aabenbaring af *Aande-Livet*; men der er kun een virkelig *Forklaring* af Mythen, som man finder ved at give Agt paa *Menneske-Livets* naturlige Deling i *Barndom*, *Ungdom*, *Manddom* og *Alderdom*; thi da kan man godt paa *Græsk* betragte *Barndommen* som en *Kronos*, der vel paa den ene Side ved *Barnligheden* skaber en *Guldalder*, men bliver dog ved *Barnagtigheden* i Tidens Længde en utaalelig Tyran, og ligner, ved at standse Udviklingen og forebygge *Fremskridt*, en unaturlig Fader, som sluger sine nyfødte Børn. At det nu er den *Yngste Søn*, der gaaer fri, gjør *Opstand* og *afsætter* sin Fader, betyder naturligviis, at det er *Ungdommen*, man gaaer over til, naar man ryster *Barnet* af *Ærmet*, og Erfaringen tør vel stadfæste, at *Barnet flygtig* kan sætte sig ind i *Manddommen* og *Alderdommen*, men ikke i *Ungdommen*, som er dens naturlige Afløser og binder derfor *Barndommen*, saasnt de levende mødes. At endelig *Kronos* sluger en Steen istedenfor *Zeus*, skal ventelig sige, at *Barndommen*, som ikke vil rømme Marken for *Ungdommen*, nødes 9til at forstene sig, og *Opkastningen* følger af sig selv, naar *Livet*, ved *Ungdommens* *Thron-Bestigelse*, tilbagevinder sin for *Øieblikket* hemmede, fri Udvikling; men om det havde noget at betyde med *Stenen*, der blev sat til et Mindesmærke under *Parnasset*, er et Spørgsmaal. At man i den Romerske Keisertid ved *Delphi* foreviste den Steen, som *Kronos* havde slugt og kastet op igjen, vækker nemlig vel den Mistanke, at *Stenens* Opbevaring i det Hele er et af den *Græske* *Middelalders* *Æventyr*, men da netop *Parnasset*, fra en vis Side betragtet, poetisk kan ligne en egensindig forstenet *Barndom*, lade vi bedst Spørgsmaalet staae aabent.

Betragte vi nu den store Strid mellem Titaner og Olympier, som en Kamp mellem Barnlighed og Udvikling, begge guddommelige, da maae vi vel give Grækerne Ret i, at der var *Ligevægt*, saa, naar en af Parterne skulde underkues, maatte noget Tredie gjøre Udslaget, og det er *forsaavidt* klogt nok af Olympierne at kalde *Kykloperne* og de *Hundredarmede* til Hjælp, men det er ogsaa en farlig Sag at løse dem, thi de *eenøiede* Kykloper er naturligviis umaadelig *eensidige*, saa hvem der vil have dem paa sin Side, maa blive som de, og naar *Bærsærke-Gangen* kommer paa de Hundredarmede, der kun lever i Slagsmaal, da slaar de aabenbar ned for Fode uden at spørge om Ven eller Fjende. Grækerne har derfor ogsaa følt, at Striden jævnedes bedst, naar *Kronos* frivillig trak sig tilbage og indrømmedes de *Saliges Øer* i en Udkant at beherske; thi denne Anskuelse træder ikke blot tydelig frem hos *10Pindar*, men glimter ogsaa igiennem det *Hesiodiske Dagværk*, og i alt Fald har Olympierne smigret sig med, i *Okeanos* og *Tettys* at have beholdt det Bedste af Barndommen, nemlig *den* Barnlighed, som nødvendig hører til den rette Lyksalighed.

Det kunde ellers synes, som, efter denne Anskuelse, *Poseidon* ogsaa i Tidens Løb maatte støde *Zeus*, og *Pluto* igien *Poseidon* fra Thronen, og man har ogsaa virkelig ymtet derom, ja, efter *Iliaden*, havde det engang nær lykkedes *Poseidon*, i Forbund med *Here*, at binde *Zeus*, saa det var kun den hundredarmede *Briareus* eller *Ægæon*, der havde forhindret det, men det er dog kun løse Rygter, og da *Briareus*, efter *Stamtavlen*, er blevet *Poseidons* Svigersøn, vilde han vel snarere opmuntret sin kiære Svigerfader til Oprør end standset ham deri. Vi kan ogsaa let opdage, hvorfor *Zeus* maatte beholde Thronen, naar ikke Himlen skulde falde ned og alle Fuglene med, thi det er ikke for Intet, at *Himlen* er hans Bolig og *Ørnen* hans Fugl, saalidet som det er tilfældigt, at *Indbildnings-Kraften* er stærkest hos *Ungdommen*, og det burde være os Alle bekiendt, at naar *Lidenskabeligheden* eller den umættelige Begiærlighed, som *Poseidon* udtrykker, gjør Oprør mod *Indbildnings-Kraften*, da mister den paa Timen hele sit høiere Præg, saa *Jordrysteren* bliver til et blot *Jordskælv* og han med Guld-Treforken til en død Sø. Endnu klarere er det, at Alderdoms-Vætten *Pluto*, der sammensmelter med det *Hades*, han behersker, som død og magtesløs umulig kan *bemægtige*

11sig Regjeringen, men kun paa en Maade arve den, naar hans Brødre døe, uden at han dog blev Konge over Andet end Skygger, da Livet uddøer med dem, han skal arve, saa med *Zeus* staaer og falder *Olympen*.

Uagtet for Resten allerede *Titanernes* Nedstyrtelse til *Tartaros* viser, det hængde i Grunden daarlig sammen baade med deres og Olympiernes *Guddommelighed*, saa er "Nektar og Ambrosia" dog meget ordenlige Navne paa *Gudernes Føde*, thi de betyde *Uforkrænkelighed* og *Udødelighed*, og Grundtanken i den Græske Mythologi, at Mennesket i *sin Natur* kan og skal see Billedet af *Guddommen*, er aabenbar sand.